

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدين حفظه الله تعالى

موضوع:

اخلاق؛ ردائیل اخلاق؛ دروغ، غیبت و بهتان

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: رضا راضی

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۰/۵

در چه مواقعی غیبت کردن جایز است؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۰/۱۶

«غیبت کردن» در اسلام، به معنای متهم کردن کسی در غیاب او به چیزی است که شرعاً یا عرفاً پسندیده نیست و این از آن جهت ظلم است که باعث بدگمانی به او در حالی می‌شود که او قادر به دفاع از خود نیست و قبح ظلم بدیهی است. از این رو، خداوند در کتاب خود به قبح این عمل ارشاد کرده و فرموده است: ﴿وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ﴾^۱؛ «و برخی از شما برخی دیگر را غیبت نکنند! آیا یکی از شما دوست می‌دارد که گوشت برادر مرده‌اش را بخورد؟! پس آن را ناپسند می‌دارید و از خداوند پروا کنید! هرآینه خداوند توبه‌پذیری مهربان است».

آری، غیبت کردن کسی که «مؤمن» نیست، حرام شمرده نمی‌شود؛ چراکه خداوند با خطاب ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ و تعبیر «بَعْضُكُمْ بَعْضًا» و تعبیر «لَحْمَ أَخِيهِ»، مؤمنان را از غیبت یکدیگر نهی فرموده است و با این وصف، غیبت کردن کسی که کافر یا ظالم یا فاسق است و تبعاً مؤمن شمرده نمی‌شود، مورد نهی خداوند نیست، هر چند ترک آن در صورتی که فایده‌ای بر آن مترتب نباشد، اولی است و فایده، آگاه کردن حاضران از کفر یا ظلم یا فسق اوست، در صورتی که آگاهی آنان از آن ضرورت داشته باشد، نه آگاه کردن آنان از نقصی در جسم یا در مال یا در اهل او که وی در پیدایش آن نقشی نداشته است؛ چراکه این کار توهین و استهزاء به او محسوب می‌شود و توهین و استهزاء به هیچ کس جایز نیست؛ چنانکه یکی از یارانمان ما را خبر داد، گفت:

۱. الحجرات / ۱۲

www.alkhorasani.com

بَیِّنَاتُ الْإِسْلَامِ مِنْ صَوْنِهَا شَيْءٌ خَرَّ مِنْهُ خُطْبَةُ اللَّهِ تَعَالَى

یکی از شما فرا رسید، باید دو مرد عادل از شما در هنگام وصیت شاهد باشند» و فرموده است: **«وَأَشْهَدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ»**^۱؛ «و دو مرد عادل از خود را شاهد بگیرید» و فرموده است: **«يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ»**^۲؛ «دو مرد عادل از شما به آن حکم کنند» و با این وصف، گرفتن شاهد یا حکمی غیر عادل و قبول شهادت یا حکم او، بر خلاف امر خداوند و مصلحت مسلمانان است و تبعاً کتمان حال او توسط کسی که از حال او آگاه است، کمک به گناه و تعدی و ضرر رساندن به مسلمانان محسوب می شود که حرام است.

از اینجا دانسته می شود که ذکر عیوب اعتقادی یا عملی افراد زیر در غیبت آنان، هرگاه به دور از دروغ، مبالغه و سوء ظن باشد، جایز است:

۱. راویان حدیث

۲. شهود

۳. حکم کنندگان

۴. دعوت کنندگان مردم به سوی باطل

۵. کافران و منافقان

۶. مسلمانان فاسقی که به آگاهی مردم از فسق خود اهمیتی نمی دهند؛ مانند کسانی که در معابر و اماکن عمومی گناه می کنند.

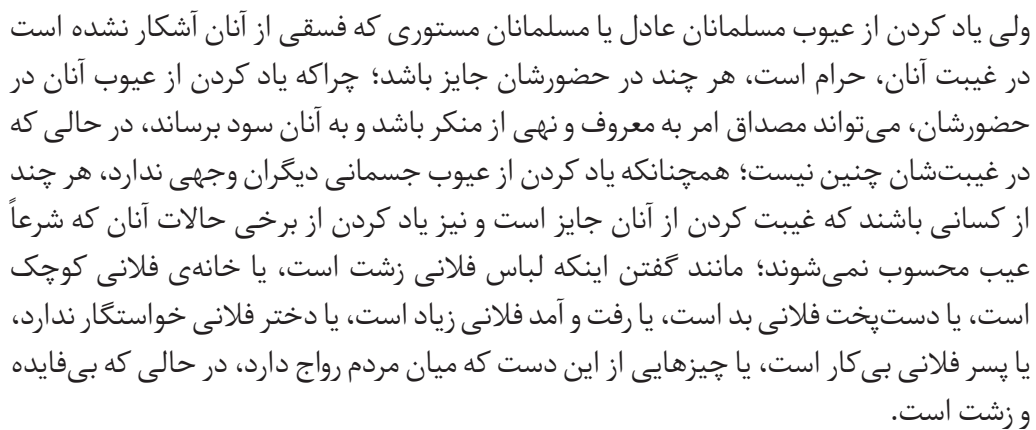
۷. مسلمانان فاسقی که با پنهان ساختن فسق خود، به مردم زیان می رسانند؛ مانند کلاهبردارانی که با فریب مردم اموال آنان را می خورند.

بنابراین، گفتن آنکه فلان راوی حدیث، دروغگو یا سهل انگار است، یا فلان شاهد، معتاد است و با گرفتن پول شهادت می دهد، یا فلان حکم، رشوه می گیرد، یا فلان کافر یا دعوت کننده ی مردم به سوی باطل، فلان عقیده یا عمل نادرست را دارد، یا فلان منافق، در حال توطئه بر ضد اسلام است، یا فلان مسلمان، در معابر و اماکن عمومی بدون حجاب ظاهر می شود، یا کلاهبردار است و اموال چند تن را با فریب خورده است، یا چیزهایی از این دست، اشکالی ندارد؛ مشروط به اینکه واقعاً از روی علم و با قصد خیر یعنی جلوگیری از ضرر مادی یا معنوی باشد؛ چراکه در این صورت، «إحسان» محسوب می شود و خداوند فرموده است: **«مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ»**^۳؛ «بر احسان کنندگان راهی (به مؤاخذه) نیست و خداوند آمرزنده ای مهربان است»،

۱. الطلاق / ۲

۲. المائدة / ۹۵

۳. التوبة / ۹۱

پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصور هاشمی خراسانی
بخش با محکمات و پرسشها

www.alkhorasani.com

يَا أَيُّهَا الظَّالِمُ اسْمَعْ مِنِّي فَتَرْتَضِي بِمَا شِئْتُ حُرِّمَ عَلَيَّ حِفْظُ اللَّهِ تَعَالَى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.